

Podpora zdraví v ČR

MUDr. Věra Kernová
Státní zdravotní ústav
2009

Zdraví - definice

- ❑ Stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody, a ne jen pouhá nepřítomnost nemoci či slabosti
(WHO 7. 4. 1948)
- ❑ Vymezuje zdraví jako ideální stav, neumožňuje však objektivní měření zdraví
- ❑ Doplněk definice – snížení úmrtnosti, nemocnosti a postižení v důsledku zjistitelných nemocí a nárůst pocíťované úrovně zdraví
(WHO 2001)

Podpora zdraví

- ❑ Proces umožňující jedincům zvýšit kontrolu nad determinantami svého zdraví, a tak zlepšovat svůj zdravotní stav(WHO 1998).
- ❑ Neznamená tedy pouze zodpovědnost zdravotnictví, ale vyjadřuje individuální ovlivnitelnost zdraví a zodpovědnost za ně prostřednictvím životního stylu a jeho reflexe v osobní pohodě (Kebza, 2005)

Komponenty podpory zdraví

- ☐ Výchova ke zdraví, edukace pacientů**
- ☐ Veřejné zdravotní politiky zaměřené na ochranu a podporu zdraví s důrazem na rizikové determinanty životního stylu**
- ☐ Prevence a intervenční programy podporující zdraví**

Podpora zdraví Politické dokumenty

- ❑ **Ottawská charta 1986**
- ❑ **Zdraví pro všechny v 21.století - Evropská zdravotní politika (1999)**
- ❑ **Zdravotní politika EU**
- ❑ **Národní program zdraví (1995)**
- ❑ **Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky (1998)**
- ❑ **Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví (2002)**
- ❑ **Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století (2002)**

PUBLIC HEALTH - definice

- ◆ Veřejné zdraví je definováno jako organizované úsilí společnosti s cílem chránit, rozvíjet a navracet zdraví lidí.
- ◆ Jde o kombinaci vědeckých poznatků, dovedností i názorů směřujících k udržení a zlepšení zdraví lidí prostřednictvím kolektivních nebo sociálních aktivit.
- ◆ PUBLIC HEALTH – instituce, vědecký obor i praxe

Podpora zdraví

Podmínky a předpoklady:

- ❑ Podpora zdraví by měla být **součástí veřejné politiky, všech dokumentů a opatření.**
- ❑ **Prostředí, ve kterém člověk žije, by mělo umožňovat a podporovat rozvoj zdraví.**
- ❑ Podpora zdraví by měla být **součástí komunitní politiky a praxe.**
- ❑ **Lidé by měli mít možnost získat informace, získávat znalosti a dovednosti umožňující rozvoj a podporu zdraví.**
- ❑ **Zdravotnické služby by se měly více orientovat na podporu a rozvoj zdraví.**

Ottawská charta

Zdraví pro všechny v 21.století Evropská zdravotní politika

Hlavní strategie, které mají naplnit cíle evropské zdravotní politiky WHO:

- ❑ Podpora zdraví (posilování a rozvoj zdraví) a prevence nemocí a úrazů.
- ❑ Dobrá zdravotní péče pro lidi s poruchou zdraví a úrazem.
- ❑ Nové formy mobilizace zdrojů pro rozvoj zdraví.

Zdravotní politika EU

☐ Amsterodamská smlouva

V čl. 152 formuluje pojetí zdravotní politiky unie.

☐ Deklaruje, že ve všech politikách a aktivitách Unie se bude uplatňovat vysoká úroveň ochrany zdraví.

☐ Všechny akce Společenství, které budou doplňovat národní politiky, budou zaměřeny na zlepšení veřejného zdraví, prevenci nemocí a odstranění zdrojů ohrožení zdraví. Tyto akce zajistí boj proti hlavním zdravotním problémům podporou výzkumu jejich příčin, přenosu a prevence, informacemi a výchovou.

Národní program zdraví

- Krátkodobá strategie NPZ**
usnesení vlády ČR č. 247/1991
- Střednědobá strategie NPZ**
usnesení vlády ČR č. 273/1992
- Dlouhodobá strategie NPZ**
1995 Národní varianta programu
WHO „Zdraví pro všechny do r. 2000“
- Zdraví pro všechny v 21. století**
usnesení vlády č. 1046/2002

Národní program zdraví

Cíle:

- ☐ Zvyšovat znalosti lidí o zdravém způsobu života**
- ☐ Zvyšovat znalosti lidí o možnostech prevence nemocí**
- ☐ Podněcovat změny chování**
- ☐ Vytvářet koalice pro realizaci podpory zdraví ve společnosti**

Akční plán zdraví a životního prostředí ČR - NEHAP

□ **Schválen vládou ČR unesením
č. 810/1998 Sb.**

**V kap. 2.2.2. je uveden Systém monitorování
zdravotního stavu obyvatel ve vztahu k
životnímu prostředí (usnesení vlády č. 369/1991).**

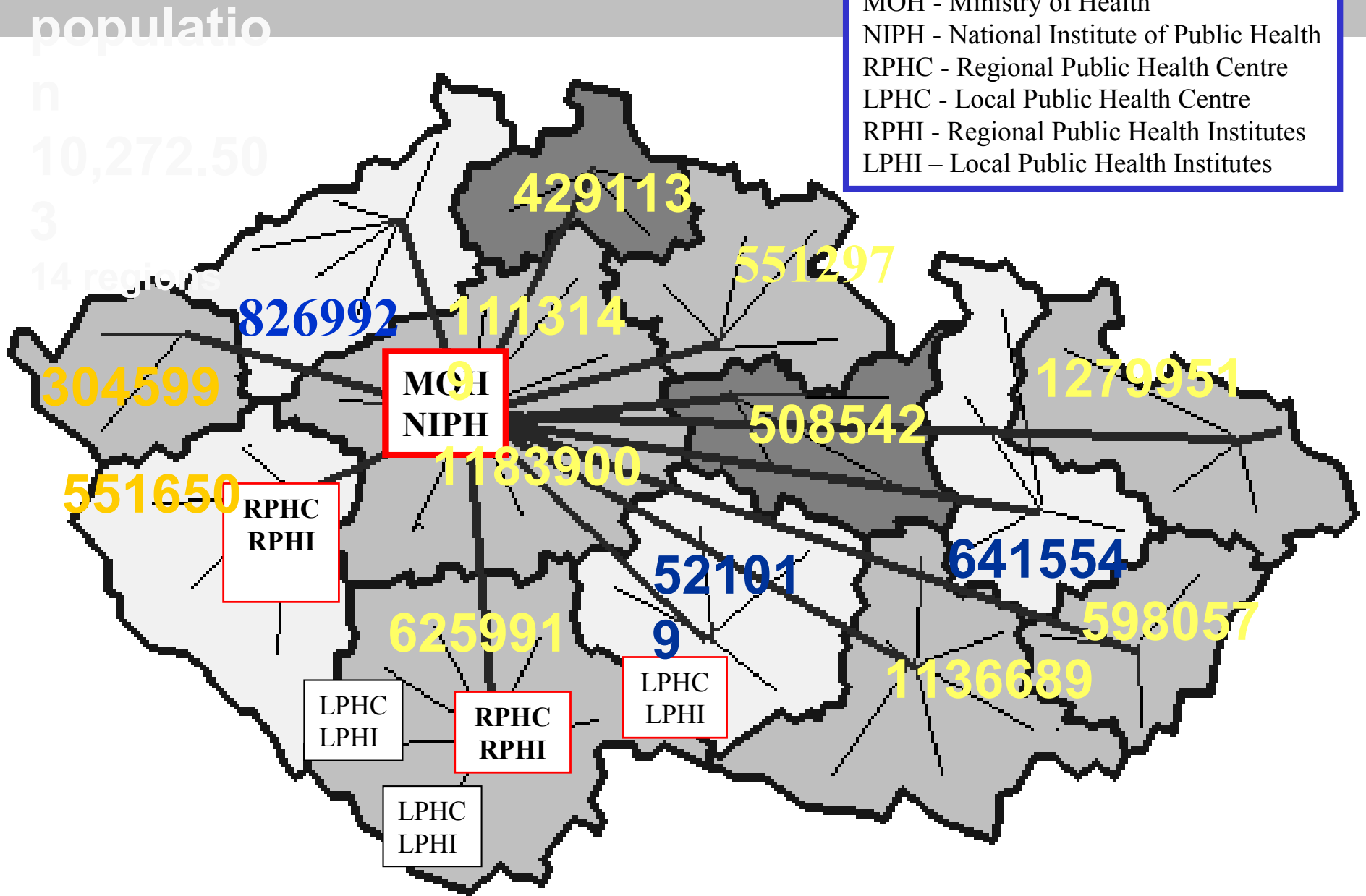
**V kap. 2.6. jsou stanoveny cíle a aktivity k
realizaci výzkumu.**

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví v platném znění

- ❑ Ukládá povinnost **krajským hygienickým stanicím** podílet se na vytváření a realizaci zdravotní politiky regionu.
- ❑ Ukládá **zdravotním ústavům** povinnost realizovat programy ochrany a podpory zdraví, zajistit výchovu ke zdraví a zajistit činnost poraden ochrany a podpory zdraví.
- ❑ **Státní zdravotní ústav** - v § 86 citovaného zákona se uvádí, že ústav se zřizuje k přípravě podkladů pro národní zdravotní politiku, pro ochranu a podporu zdraví, k zajištění metodické a referenční činnosti na úseku ochrany veřejného zdraví, k monitorování a výzkumu vztahů životních podmínek a zdraví, k mezinárodní spolupráci, ke kontrole kvality poskytovaných služeb k ochraně veřejného zdraví, k postgraduální výchově v lékařských oborech ochrany a podpory zdraví a pro zdravotní výchovu obyvatelstva.

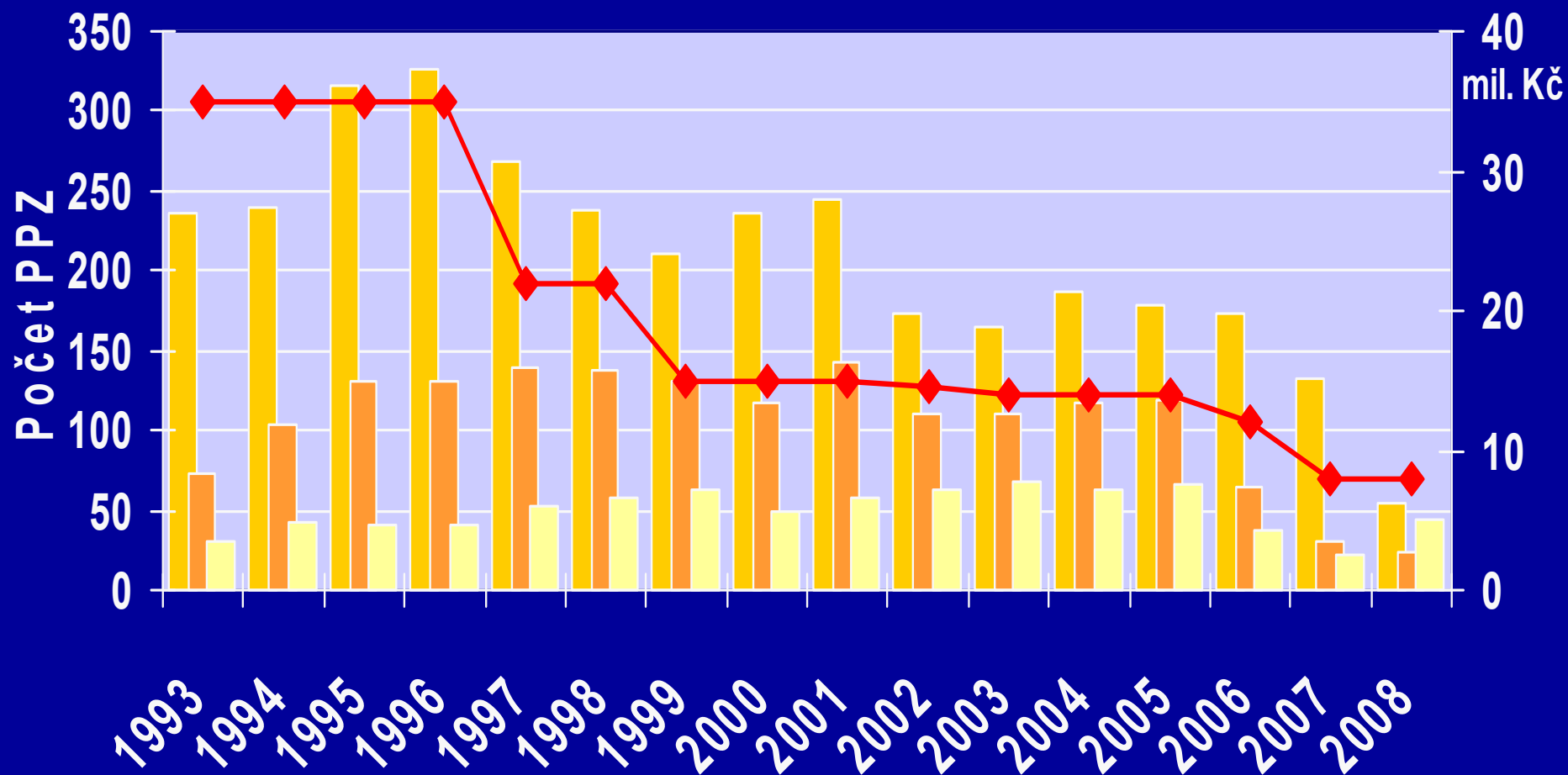
Public Health System in the Czech Republic

MOH - Ministry of Health
 NIPH - National Institute of Public Health
 RPHC - Regional Public Health Centre
 LPHC - Local Public Health Centre
 RPHI - Regional Public Health Institutes
 LPHI - Local Public Health Institutes

Výsledky VVŘ dotačního programu MZ NPZ-PPZ 1993-2008

■ Předloženo ■ Počet schválených ■ Procento schválených ◆ Dotace

Jaké je zdraví lidí?

Zdraví je mnohem horší než by mohlo být:

- ❑ kdybychom lépe využili ty vzácné zdroje, které máme pro zdraví lidí k dispozici.
- ❑ kdybychom dokázali lépe pomoci lidem zvolit si vlastní zdravý životní styl a pečovat o své zdraví

Proč je zdraví lidí takové?

Determinanty zdraví

- ❑ Životní styl
- ❑ Genetický základ
- ❑ Péče o zdraví – souhrn všech aktivit pro zdraví
- ❑ Zdravotnictví – odborná část péče o zdraví
- ❑ Životní prostředí (kulturní, ekonomické, sociální a další podmínky života lidí)

Co společně uděláme pro zlepšení zdraví lidí?

Společná cesta pro zdraví:

- ❑ Společný zájem pro zdraví
- ❑ Sdílená odpovědnost
- ❑ Tvůrčí partnerství respektující jak svébytnost jedince, tak význam lidské sounáležitosti

Klíčové strategie WHO v podpoře zdraví

- ❑ Rámcová úmluva o kontrole tabáku (2003)
- ❑ Globální strategie zaměřená na výživu, fyzickou aktivitu a zdraví (2003)
- ❑ Evropský akční plán proti alkoholu (2003)
- ❑ Strategie životního prostředí a zdraví dětí (2002)
- ❑ Deklarace o duševním zdraví pro Evropu (2005)

Zdravotní politika EU

Cílem podpory zdraví je:

- ❑ vyvarovat se rizikům poškozujícím zdraví,
- ❑ posílit zdraví ochraňující faktory,
- ❑ zlepšit životní styl a kvalitu života lidí,
- ❑ snížit incidenci nemocí pomocí screeningu, časné detekce a časné léčby,
- ❑ přispívat k redukci potřeb a nákladů na zdravotní péči.

Zdraví 21 v ČR – zpráva o meziresortním naplňování UV ČR 1046/2002

- ❑ Nedostatečné finanční zdroje
- ❑ Nedostatečně rozvinutá meziodvětvová spolupráce
- ❑ Nižší účast občanské veřejnosti
- ❑ Podcenění role médií
- ❑ Pomalá regionální implementace Programu

ZDRAVÍ 21

Podpora zdraví 21 v ČR

- ❑ Informace a komunikace na všech úrovních
- ❑ Vzdělávání a finanční podpora
- ❑ Spolupráce meziresortní (např. MD – Strategie bezpečnosti silničního provozu, Strategie rozvoje cyklistické dopravy v ČR)
- ❑ Spolupráce s vytvořenými strukturami programů WHO v ČR – zejména Zdravá města – přenos do municipalit a samospráv
- ❑ Spolupráce s kraji - krajské zdravotní plány, posilování kapacit podpory zdraví v regionech
- ❑ Spolupráce mezinárodní - zapojení do Komunitárních programů EU, WHO
- ❑ Priority v podpoře a ochraně zdraví

Priority v podpoře zdraví na rok 2009

- ☐ *Výživa***
- ☐ *Pohybová aktivita***
- ☐ *Tabák***
- ☐ *Alkohol***
- ☐ *Prevence úrazů***
- ☐ *Prevence HIV/AIDS***
- ☐ *Prevence kardiovaskulárních onemocnění***
- ☐ *Prevence nádorových onemocnění***
- ☐ *Prevence metabolických onemocnění – obezita, diabetes mellitus***

Děkuji za pozornost